
SANKT OLAV

St. Olav utkommer en gang ukentlig. — Abonnement både for Inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig, i Ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvís betalt, — for utlandet tillegg av vedkommende lands avisporto. Opsigelser må være Ekspedisjonen i hende senest 14 dager før hvert kvartalsklfte. — Annonser må være innsendt innen mandag aften. — Manuskript innen fredag aften.

INNHOOLD: Arbeideren fra Galilea — Evangelium for Pasjonssøndag. — Epistel for Pasjonssøndag. — De siste Nestorianer. — Hvad er religionsfrihet? — Til avveksling. — Varia.

ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 5 - OSLO - TELEFON 23743

RETT + OG + SANNHET

Arbeideren fra Galilea.

«Er Han ikke tømmermannens sønn?» (Mt. XIII 55).

«Kan der komme noget godt fra Nasareth?» var Nathaniels, den sanne israelits forbausende svar på Filipus' meddelelse om at han hadde funnet den om hvem Moses hadde skrevet i loven likesom og profetene: Jesus, Josefs sønn av Nasareth. «Kan der komme noget godt fra Nasareth?» det gjentas oftere enn man tenker. Hver gang man får høre at en fremragende personlighet har tilbragt de første for sitt liv oftest avgjørende år i en eller annen ukjent småby, en landsbygd gjemt i dalene eller høit oppe på fjelltoppene, gjentar man gjerne Nathaniels svar: «Kunde der fra denne bygd komme noget godt?» I det daglige liv glemmer vi så lett at sann storhet, sann sjeleadel, slett ikke er bundet til et eller annet bestemt sted, til rikdom eller fattigdom, til utvortes former.

Nasareth var en liten landsby som ligger mot en fjellskråning. Navnet betegner: «blomst», og virkelig ligger bygden som en hvit blomst mot en mørk bakgrunn. Ukjent var den, ringeaktet som alle andre småbygder. «Kunde der komme noget godt fra Nasareth?» Ja visst kunde der komme noget godt fra dette fra omverdenen avstengte sted. Der levet en gang den jomfru til hvem Gud sendte sin engel Gabriel, en jomfru, som var trolovet med en mann av Davids hus, som het Josef, og jomfruens navn var Maria. Der levet ifølge en vakker overlevering menneskehetens skjønneste blomst, Kristus, i mer enn tredve år. Om der kunde komme noget godt fra Nasareth? Derfra kom him-

melens og verdens konge og dronning, Jesus og Maria, derfra kom Kristi Kirkes mektige verner, Josef. Men disse personers veldige åndelige storhet var i størstedelen av deres liv skjult bak dagliglivets slør, og de blev ikke holdt for noget mere enn en lykkelig liten arbeiderfamilie. Ikke mere enn en lykkelig arbeiderfamilie? Ikke mindre skulde man heller si. Hvad er i grunnen mere tiltalende enn en ærlig, kraftig arbeider, som med sin hele sjel hengir sig til sitt livs hellige opgave, sin hustrus og sine barns legemlige og åndelige vel. En arbeider som virkelig går helt op i sitt arbeide, en arbeider som av hvert hammerslag, hvert spadestikk, vet å trylle frem, å frigjøre høiere krefter, og derved på en uimotståelig måte utøver sin edle innflytelse på alle som har den lykke å komme i berøring med ham? Visstnok er en arbeiderfamilie mere prosaisk enn en god borgerlig eller en rik aristokratisk familie, men virker den ikke nettop av den grunn også mere reell, sundere og manndigere, blottet for alle de hykleriske former som både besteborger- og aristokratlivet så ofte er omtåket av?

Josef han var en slik familiefører. Han var en almindelig arbeider. I den greske tekst kalles han av folket «tekton», og det hadde den almindelige betydning av tømmermann eller snekker. Gud hadde betrodd den unge pike, som snart skulde være Guds Moder, til et par kraftige, unge hender, som forstod det formål de var skapt til: arbeidet. Han var ikke fattig i den be-

tydning som vi legger i ordet. Han tjente sitt daglige brød. Han var vel ikke lærd, men som mange av sin stand kunde vel også Josef både lese og skrive. I alt dette var han «som de andre». Men i ett var han sine embedsfeller høit overlegen, og det var i sjeleadel, som finnes like så godt hos kroppsarbeiderne som hos de fornemme og lærde. Dette uttrykkes ved Evangeliets enkle men betydningsfulle ord: at han var en rettferdig mann. Omenn hans families anseelse var gått betydelig ned, var Josef allikevel av kongelig slekt, av Davids slekt. Han hadde ikke bare tittelen av en adelsmann, men han var det i virkeligheten. Han var en karakter, en personlighet, en hedersmann. En mann som enhver kunde sette sin fulle lit til, én som behersket sine heftigste lidenskaper. Det hadde han vist ved sin optreden mot Maria. Det fremgår av den lille beretning om Kristi fødsel som Mattheus gir oss. «Men Kristi fødsel skjedde således: Da hans mor Maria var trolovet med Josef, fantes hun før de kom sammen, å være fruktsommelig av den Helligånd. Men Josef, hennes mann — efterdi han var rettferdig og ikke offentlig vilde beskjemme henne — tenkte på å skilles fra henne i hemmelighet.» Hvilken uutsigelig smerte må dette ha forvoldt ham, men hvilken fin manndig takt åpenbarer han ikke også her!

En slik fremgangsmåte var i den tid så å si ukjent i Østerland. Enhver annen vilde ha blitt ute av sig selv av raseri, vilde ha hevnet sig både på Maria og hennes forfører. Hvad betød en kvinne i Orienten før Jesu tid? Josef viste at han var mester over sine heftigste instinkter. Han undertrykker sine veldige sinnbevegelser, han vil ikke en gang gjøre bruk av den rett som lov og sedvaner gav ham mot en troløs forlovet. Han liker ikke sensasjon og ordner saken helst i all stillhet. Han viser sig som herre i sitt eget hus. Først efter et særlig bud fra Gud, hvorved det meddeles ham at Maria har undfanget ved den Helligånds kraft, tar han sin forlovede til sig. Han har vist sig verdig til å ta den reneste av alle kvinner under sin ridderlige beskyttelse. Sjelen hadde underkastet sig Gud, sjelens Herre, derfor kunde han også underkaste legemet sjelens herredømme.

Samme mandighet viser han senere ved Guds befaling: «Stå op, ta barnet og dets mor og flykt til Egypten, og bli der inntil jeg sier dig det. Ti det vil skje at Herodes skal søke efter barnet for å drepe det.» Og Evangeliet tilføier i sin vanlige enkelhet: «Og han stod op, tok barnet og dets mor om natten og drog til Egypten.» Disse ord fører våre tanker tilbake til Marias «fiat» — «det skje mig efter ditt ord». Josef

spør ikke, gjør ikke nogen innvending, rådslår ikke, han handler, og i nattens stillhet fører han hustru og barn langs usikre veier, i stadig frykt for Herodes' drabanter, til et fremmed land og fremmede folk.

Josef var den trofaste, kloke tjener som Herren selv hadde ansatt til vokter over sin familie. Hos ham kunde Maria og Jesusbarnet føle sig sikre og trygge i alle livets forhold og omstendigheter. Josef er typen på den ideelle arbeider, Nasareth-familien typen på den ideelle arbeiderfamilie. Et stort og intenst liv leves der i all stillhet og beskjedenheter. Ubevisst må denne familie ha vært av så stor social betydning at de færreste av oss bare kan tenke sig det. Nettop fordi de ikke søkte efter å påvirke nogen i landsbyen, har de ved sin jevne optreden visstnok påvirket alle. I alles bevissthet må Josef, Maria og Jesus ha stått som bygdens edleste mennesker. Ubevisst må Josef ha vært den stille, målbevisste og handlekraftige fører for arbeiderne i Nasareth. Ved sin begeistrende arbeidsglede, sin stadige og trofaste pliktopyllelse, sitt dype religiøse sinn, sin høimodige hengivenhet til hustru og barn har han vist arbeideren veien til livets sanne lykke. Til ham må alle ha sett op som til virkeliggjørelsen av et for dem før ukjent ideal. Ved hvert skritt på sin vei viste han at denne lykke ikke bestod i en full pengepung, men i en vel overveiet sparsomhet, ikke i arbeidsskyhet, i færre arbeidstimer, men i arbeidsglede, i manndig og trofast opfyllelse av hverdagsplikten, i troen på en større Herre enn hvilken-somhelst jordisk despot. Visstnok forstod han arbeidernes rettmessige krav, han så hvordan samvittighetsløse mennesker utnyttet arbeidernes krefter til sine egne lave interesser, men han innså også, at vilde man reformere det, vilde man rette på det, da kunde man ikke bruke de samme brutale krefter som også arbeidsgiverne brukte. Det var ikke bare kapitalistene som hadde urett i alt, også arbeiderne hadde urett i noget. Arbeidernes største urett var (og er) vel den at de vil rette på misforholdene ved enda brutalere fremgangsmåte enn herrene brukte mot dem. Blir det da i grunnen ikke en kamp for de samme snevre klasse-interesser som de selv fordømte og fordømmer hos sine motstandere?

Hvis arbeidets mektige banner skal vaie i sin fulle stolthet, så trenger det tropper som har større idealer enn hat og forbitrelse. Først må arbeiderne bli herrer over sig selv, beherske de blinde instinkter i sig — så som arbeideren fra Nasareth —, da vil de også lett bli herrer over den meget svakere tyrann som kapitalismen er. Den virkelige kommunisme, den virkelige sosialisme, er ikke blitt forkynt av Lenin og Marx, men

ene og alene av Kristus, ved Arbeiderbarnets frelsende lære. Kristi store program er ikke hat, krig, protest mot andre, men hat og krig og protest mot sig selv, mot alt det lave som virker og bruser i ens bryst. Vær først herre i ditt eget hus og vis at du er det,

og så kan du være herre over andre. Av slike arbeidere skal bataljonene dannes, og da vil arbeidernes seir, *arbeidets seir*, være både sikker og varig. Det er den seir som arbeideren fra Nasareth allerede hadde bebudet ved sitt eget hellige liv.

Evangelium for Pasjonssøndag.

Johs. 8, 46—59.

46) På den tid sa Jesus til jødene: «Hvem av eder kan overbevise mig om synd?» Når jeg sier sannhet, hvorfor tror I mig ikke? 47) Den som er av Gud, hører Guds ord; derfor hører I ikke, fordi I ikke er av Gud. 48) Jødene svarte og sa til Ham: «Sier vi ikke med rette at Du er en samaritan og har en djevel?» 49) Jesus svarte: «Jeg har ingen djevel, men jeg ærer min Far, og I vanærer mig. 50) Men jeg, jeg søker ikke min ære; der er en som søker den og dømmes. 51) Sannelig, sannelig, sier jeg eder: Om nogen holder mitt ord, skal han ikke se døden evindelig.» 52) Jødene sa til Ham: «Nu skjønner vi at Du har en djevel. Abraham er død, og profetene likeså, og Du sier: Om nogen holder mitt ord, skal han ikke smake døden evindelig! 53) Mon Du er større enn vår far Abraham, som er død? Og profetene er også døde. Hvem gjør Du Dig selv til?» 54) Jesus svarte: «Der-som jeg ærer mig selv, er min ære intet; det er min Far som ærer mig, Han som I sier at Han er vår Gud, 55) og I kjenner Ham ikke, men jeg, jeg kjenner Ham; og om jeg sier at jeg ikke kjenner Ham, da blir jeg en løgner likesom I; men jeg kjenner Ham og holder Hans ord. 56) Abraham, eders far, frydet sig til å se min dag; og han så den og gledet sig.» 57) Jødene sa da til Ham: «Du er ennu ikke femti år, og har sett Abraham?» 58) Jesus sa til dem: «Sannelig, sannelig, sier jeg eder: før Abraham blev til, er jeg.» 59) Da tok de stener op for å kaste på Ham, men Jesus skjulte sig og gikk ut av templet.

Anmerkninger.

46) Jesus er den eneste som tør si: «Hvem kan overbevise mig om synd?» Denne moralske fullkommenhet er bevis på at Han ikke lyver. Hvis Han altså taler sant, bør man tro Ham. Et fullkomment liv er alltid tegn på at man ikke lyver.

48—50) Jesus besvarer jødernes beskyldninger kun ved å bekrefte hvad Han hadde sagt om sin misjon og ved å åpenbare hvem Han er. Jødene beskylder Ham for å være en samaritan og for å ha en djevel. Jesus synes å overhøre den første beskyldning, kanskje for ikke å komme inn på noget spørsmål om nasjonalitet; Han er alle nasjoners frelser. Derimot protesterer Han mot den annen beskyldning, å være besatt av en djevel.

51—53) Abraham er død, og profetene er likeledes døde. Enhver Jesu disippel, som holder Hans ord, skal aldri se døden evindelig.

54) «Vulgata» sier «eders Gud», men de viktigste greske håndskrifter sier «vår Gud». Jesus påpeker at Han, når Han taler om sin Far, betegner den Gud som jødene bekjenner som sin.

57—58) Jesus sier: «Før Abraham blev til, er jeg,» for å vise at Han er sann Gud, hvem det ord «jeg er», alene tilkommer. «Jesus Kristus er den samme igår og idag og i all evighet». (Hebr. 13, 8).

H. D. Béchaux O. P.

Epistel for Pasjonssøndag.

Hebr. 9, 11—15.

11) Da Kristus fremtrådte som yppersteprest for de tilkommende goder, gikk Han én gang for alle, gjennom det større og fullkommnere tempel, som ikke er hendes verk, det er, ikke av denne skapning, 12) heller ikke ved blod av bukker og kalver, men ved sitt eget

blod, inn i helligdommen, etter å ha funnet en evig for-løsning. 13) Dersom nemlig blodet av bukker og okser og sprengt aske av en kvige helliger de urene til kjø-dets renselse, 14) hvor meget mere vil ikke da blodet av Kristus, som ved den evige ånd har frembåret sig

selv som et ubesmittet offer til Gud, rense vår samvittighet fra døde gjerninger til å tjene den levende Gud. 15) Og derfor er Han den nye pakts megler, forat de som er kalt til den evige arv kan motta dens forjetelse, efterat Hans død var foregått, som var til forløsning fra overtredelsene under den første pakt.

Anmerkninger:

11—12) Kristus trådte inn i denne verden for ved sin blodige korsdød å bli den yppersteprest hvem vi skulde takke for de «tilkommende», nemlig Messiasrikets, Kirkens, goder, som er en, for alltid gjeldende, forsoning, en innvortes helligelse og evig lykksalighet; i motsetning til den levitiske tids goder. «Det større og fullkommnere tempel» sikter til himmelrummene Kristus skred igjennem ved sin himmelfart på vei til «helligdommen» (v. 12), hvor han inntok plassen ved Fade-

rens høire. Paulus sammenligner her vår guddommelige yppersteprest, Kristus, med den jødiske yppersteprest i dennes liturgiske bevegelser i tabernaklet gjennom «det hellige» til «det allerhelligste». — 14) «Den evige ånd» er den Helligånd som fra evighet av tilskyndte Kristi offer, som et kjærlighetens verk også til vår helligelse. Dette Kristi offer er «et ubesmittet offer», da offeret var Han selv, Hans hellige menneskelighet forenet med helligheten selv, nemlig Hans guddommelighet, i én person. Med «døde gjerninger» sikter Paulus til gjerninger som, p. gr. av deres åndelige død som ikke er forsonet med Gud selv er døde \circ : uten fortjenende kraft, eller gjerninger som virker dødbringende på sjelen. 15) De synder som var begått før Kristi død, kunde heller ikke bli forlatt uten ved forløsningen på korset, innesluttet i Guds forjetelse ved det første syndefall.

Pastor dr. A. Sund.

De siste Nestorianer.

Av A. J. LUTZ, dominikanerprest.

I denne artikkel gir forfatteren, som selv i 5 år har drevet misjonsvirksomhet blandt nestorianene, et meget interessant innblikk i denne sekts liv og skjebne. Interessen vokser mens man leser.

R e d.

I.

Som «St. Olav» allerede har meddelt, feires der i år et viktig jubileum. For 15 hundre år siden, nemlig i året 431, forsamledes et almindelig kirkemøte i Efesus for å hevde den katolske tro på Jesu guddommelige person mot Nestorius' vranglære, likesom konciliet i Nikea i 325 hadde forsvaret Jesu guddom mot Arius. Arius hadde frakjent Guds Sønn den samme natur som Faderen, og vilde gjøre Ham til en skapning. Dessuten påstod han at Jesus ikke var menneske i ordets rette betydning, da Han ikke hadde nogen menneskelig sjel. Sønnen, mente Arius, var hos Jesus i den menneskelige sjels sted. Nestorius på sin side anerkjente vel Sønnens vesens enhet med Faderen, han hevdet også mot arianene Jesu fullkomne menneskelighet, men han vilde ikke i Jesus se den guddommelige person som i sig forener både den guddommelige og den menneskelige natur. Jesus, mente han, var bare en menneskelig person. Guds Sønn bodde i Ham som Gud bor i alle helige sjeler. Men Gud var ikke i den grad ett med Jesus

at man kunde tale om Guds menneskevordelse. Det var ikke Gud som blev født i Betlehem, det var ikke Gud som i Jesus levet det menneskelige liv og døde for oss, men det var bare et menneske som ikke på annen måte var ett med Gud enn vi alle når vi elsker Gud fullkomment. Derfor kan heller ikke Jomfru Maria kalles Guds mor.

Den nestorianske lære, om den enn opkom allerede for 15 hundre år siden, har altså ikke så lite til felles med den såkalte moderne teologi, som ikke vil se annet i Jesus enn et religiøst geni eller en profet.

I Efesus blev Nestorius' lære forkastet. Under folkets begeistrede jubel, blev det høytidelig erklært at Jesus er Gud og menneske i en person, og at Jomfru Maria som gav Guds Sønn Hans menneskelige natur virkelig er Guds mor.

II.

Den nestorianske lære holdt sig ikke lenge i det romerske rike efter at konciliet i Efesus hadde stemplet den som vranglære. Nestorianene trakk sig tilbake til Mesopotamien og Persien. De oplevet en viss blomstringstid før Islams fremtreden i Orienten. I middelalderen drev de misjonsvirksomhet i Indien og inntil Kina. Deres samfund eksisterer den dag idag i Kurde-

stan og det nordlige Persien. Det består bare av kaldeer, som taler det moderne kaldeisk eller østarameisk. Inntil verdenskrigen var deres samfund ganske enestående i sin art, i hvert fall for de nestorianeres vedkommende som bodde på det tyrkiske rikes territorium. De hadde nemlig bevart en viss politisk uavhengighet, skjønt de på alle kanter var omringet av muhammedanere som var sultanens undersåtter, og skjønt de selv ikke var flere enn omtrent 40.000. Den lille nasjon bestod av 4 små stater med hver sin «melek» (konge). Den høieste religiøse og civile myndighet var hos patriarken som alltid bærer det offisielle navn «mar schimoun» det vil si: hellig Simon. Den patriarkalske verdighet, forøvrig også den biskopelige, forblir alltid innen samme familie og går over fra onkel til nevø. Patriarkene og biskopene lever nemlig ugift, mens prestene er gifte. Disse har dog ikke lov til å gifte sig igjen efter hustruens død. Likeledes er patriarkene og biskopene forpliktet til hele sitt liv å avholde sig fra kjød og vin. De er nemlig «nasirah» fra fødselen av, det vil si: viet til Herren. Når en patriarks eller biskops svigerinne venter et barn, forsamles familierådet for å avgjøre om barnet skal bli «nasirah». Er dette familierådets beslutning, er moren med en gang underkastet det samme forbud med hensyn til kjød og vin. Er det da en pike som kommer til verden, så har selvfølgelig alt vært spilt møie, men er det en gutt, så er han bispekandidat og får allerede som barn navnet «abouna» (vår far). Er der flere «nasirah» i familien når patriarken eller biskopen dør, så blir der valg.

Deres religion er altså nestorianismen. Imidlertid er der i virkeligheten få som er inne i den teologiske forskjell mellem Nestorius' Kristus-lære og den katolske, likesom der er få lutheranere som kjenner den spesielt lutherske lære angående frelsen, nåden og den trellbundne vilje. Nestorianene har bevart den dogmatiske formel om at Jomfru Maria ikke var Guds mor, men uten riktig å skjønne læren angående Jesu person og naturer. Bortsett fra dette er de ortodokse kristne. De tror på Treenigheten, på frelsesmysteriet, på Jesu mirakuløse fødsel av Jomfru Maria og på Hans opstandelse fra de døde, på de 7 sakramenter, på messeofferet og på Jesu legemes virkelige nærvær i sakramentet. Da de har bevart prestevielsens sakrament, har de også den apostoliske suksesjon med hensyn til messeofferet. Men der hersker en stor religiøs uvidenhet, selv blandt geistligheten. Skoler eksisterer ikke undtagen nogen folkeskoler for frivillige elever. Skoletiden varer 2 eller 3 år, 6 måneder hvert år, fra høsten til påsken. Det første skoleår heter «daoida» (Da-

vid). Barna lærer nemlig å lese Davids salmer på kaldeisk. Det annet skoleår heter «pouschaka» (tolkning). Da oversetter de gammelkaldeiske tekster til nykaldeisk. Det som barna især får undervisning i, er de liturgiske tekster som brukes til messeliturgien. De best begavede blandt skoleguttene blir «schemascha». Ordet betyr egentlig diakon, men dette navn gis til alle som kan lese og skrive, og som deltar i gudstjenesten ved sammen med presten å synge messeliturgien eller de kanoniske dagtider. Det er et eiendommelig syn en sådan gudstjeneste i en kaldeisk landsbykirke. Tidlig om morgenen, allerede ved 4-tiden, før høimessen synger presten og «schemaschene» matutin. Trykte kor-bøker har de ikke, men bare en eneste bok av uhyre dimensjon, helt håndskrevet og med store, tykke bokstaver, således at skriften kan sees på lang avstand. I mange kirker er boken festet med en kjede til kirkemuren, forat den ikke skal bli stjålet eller vanæret av kurdene. Til bønnnetimen blir boken lagt midt på gulvet. Presten og «schemaschene» sitter omkring den, også på gulvet, for kirkestoler eller benker kjenner man ikke i Orienten. Der er få som kan lese, men de som har lært det, kan det meget bedre enn vi. Fra hvilken kant de enn ser boken, leser de like lett og følger med mens presten holder et voksllys og belyser linje for linje. Så går den ensformige, snøvlende melodi i timevis. Davids salmer veksler med avsnitt av andre hellige bøker av de kaldeiske, både nestorianske og katolske kirkefedre: Efrem, Narsai, Afrahat, Jacob fra Nisibin og andre.

Imidlertid kommer menigheten til messegudstjenesten. Presten tar sitt ornat på og går op til alteret. Vekselsangen mellem ham og «schemaschene» begynner igjen, men sangen blir mere melodisk, enkelte steder er den virkelig av stor musikalsk skjønnhet. Hele høimessen varer 2 timer, uten preken. Liturgien er den samme som for de katolske kaldeer, og er et eldgammelt vidnesbyrd om den kristne tro på messeofferet.

En overmåte viktig sak i nestorianenes religiøse liv er fasten. De har over 150 fastedager i årets løp. Fasten er i orienten meget strengere enn i oksidenten, og hos nestorianene er den enda strengere enn hos de orientalske katolikker. Forbudet gjelder ikke bare kjød, men også flesk, melk, egg, smør og all animalsk føde, og det selv på søndagene, mens de katolske kaldeer spiser fisk og ikke faster om søndagene. Fastebudet hos nestorianene forplikter også deres gjester, hvad enten de er europeere eller orientalere.

(Fortsettes).

HVAD ER RELIGIONSFRIHET?

I anledning av „Den nye skandale“ som forrige nummer av „St. Olav“ berettet om, gjengir vi her en artikkel som Knut Hagberg skrev i det svenske dagblad „Nya dagligt Allehanda“ (22.—2.—31.) Det er bestandig en stor glede å konstatere at der enda gis fordomsfrie og nøkterne mennesker blandt våre ikke-katolske medkristne, som har fornuft og mot nok til å bedømme saken helt objektivt, omenn deres antall dessverre synes å være nokså innskrenket. Tålmodighet! — Det vokser nok med tiden.

Det er blitt en vakker tradisjon at man en gang i vårterminen her i Sverige setter i gang en temperamentsfull diskusjon om katolisismen. Og nu er emnet blitt aktuelt igjen. Det begynte med at en borgerlig skånsk avis publiserte en med sensasjonelle overskrifter utstyrt artikkel ifølge hvilken en jesuiterpater var i ferd med å skille en ung dame fra sine sørgende foreldre og narre henne inn i et kloster. Det viste sig siden at både jesuiterpateren og hans forsøk var opdiktet. Historiens lille kjerne av sannhet var bare den at en katolsk prest i Sverige har rådet sitt svenske skriftebarn til ikke å inngå ekteskap med en ikke-katolikk, medmindre kirkens forskrifter for blandet ekteskap blev iaktatt.

En nøytral iakttagere har vanskelig for å se noget merkelig i dette. Hadde f. e. den unge dame ingen lyst til å rette sig efter sin skriftefar, så fantes der jo ingen som kunde tvinge hende til det. Heller ikke bør hun nektes retten til, for såvidt hun tror på den katolske lære, å leve i overensstemmelse med dens forskrifter. Men ikke desto mindre passet en rekke herrer på i anledning av dette å gi luft for sin indignasjon. Professor Linderholm mante til „front mot Rom“; hvad den krigerske aksjon skulde innebære gav han dog ikke beskjed om. En del kommunister i Helsingborg mente at om ikke den katolske kirke skaffet sig en ny lære, burde man true med å forby de svenske katolikker all religionsutøvelse. Og avisen „Arbetet“ publiserte i vanlig sosialiststil en del refleksjoner om „den religiøsa humbugen“, som sluttet med følgende ord „ut av landet med papistene; det er efter det som er inntruffet et renslighetskrav“. (sic!).

Synspunktet er jo bekjent fra Russland, hvor mordet på de kristne også begrunnes med at det ikke er tale om meningstvang, bare om å utrydde uhyrer. Og det kan være verdifullt at den svenske radikalisme efter alt hyklerisk prat om religionsfrihet så fullstendig demaskerer sig. Men planen torde ennu være vanskelig å realisere. Om de svenske katolikker landsforvistes, gjenstår jo vanskeligheten med de romanske lands utsendinger. Er det meningen å nekte Sigrid Undset gjennomreise når hun passerer Sverige på vei til kontinentet? Skulde franske foredragsholdere forbys å optre? Det kan virkelig spørres om hvorvidt „Arbetet“s redaksjon virkelig har satt sig inn i alle forslagets konsekvenser. Men hvordan skulde man her

i landet reagere om det f. e. i den franske presse blev foreslått at alle protestanter skulde fordrives fra Frankrike? Det er 1600-tallets mest hatske utslag av meningsfølgelse som det radikale Malmøblad nu vil at vi svensker skal begynne å imitere.

Men endog sådanne som man kunne vente mere omdømme av, har nu passet på å foreslå tvangsforholdsregler mot katolikkene, som er uførenlige med den religionsfrihet som nominelt burde ansees for å herske her i landet. Og iblandt undres man på om folk virkelig alltid har brydd sig om å sette sig inn i hvad ordet religionsfrihet egentlig innebærer? Toleranse kan ikke bety at man bare tolererer den mening og den lære som man selv er tilhenger av. Anta at der her i Sverige fantes en koloni av japanere og kinesere, og at riksdagen bevilget dens medlemmer en svensk medborgers rettigheter. Anta videre at når de skulde begynne å utøve disse, vedkommende myndighetspersoner sa til dem: Hvad nu, hvad vil dere her? Bort med dere. Visselig er det sant at japanerne og kineserne nu er innrømmet medborgerlige rettigheter, men nogen gule mongoler vil vi ikke vite av. Det er klart at riksdagens beslutning ikke kan gjelde folk med skjeve øine. Visst er vi tolerante, vi har ingen fordommer mot nogen folk, allerminst mot kinesere og japanere — men, mine Herrer, deres hudiarve og deres skjeve øine, dem kan vi virketig ikke tolerere, forsvinn!

På presis samme måte resonnerer nu mange godtfolk når der er tale om katolikkens religionsutøvelse. Visst er man frisinn, det er selvsagt, og full religionsfrihet skal vi ha; ingen vil bestride katolikkene retten til å profitere av den, men den katolske ekteskapslovgivning, den får de ikke følge, og å betro sig til skriftefedre, nei, det måtte med makt forhindres. Full religionsfrihet for de svenske katolikker — forutsatt nemlig at de ikke tenker og tror, handler og lever som katolikker.

Nu har det endog fra ellers meget fornuftig hold vært arbeidet på en lov beregnet på å forhindre at «svenske medborgere i sine familieanliggender blir underkastet katolsk prestelig formynderskap». Og det er gitt at en slik lovgivning i høyeste grad vilde være påkrevet hvis et slik formynderskap virkelig blev nogen påtvunget. Kom en katolsk prest inn i mitt hjem for å høre mitt skriftemål, eller vilde han bestemme over min familie, vilde jeg bli aldeles rasende, og med håndgripelige midler bli ham kvitt. Men vitterlig løper jeg ingen sådan risiko, og det er jo slett ikke dette det gjelder. Hvad man vil, det er å forby slike svenske som frivillig slutter sig til den katolske kirke, retten til å følge dennes forskrifter. Er det nogen som er misfornøiet med dem, så har han bare å anmelde sin uttreden.

Den som i nogen tid har levet i et katolsk land og i en katolsk familie, vet at forskjellen mellem katolikker og protestanter tilslutt ikke er så stor. Men nogen forskjell finnes det naturligvis. Og det skulde vel i all

rimelighets navn nettop være denne forskjell som i et land med religionsfrihet skulde tolereres. At man ikke gir lover mot de lærer og sedvaner som katolikkene har felles med protestantene, er ikke noget større bevis på frisinn. Der er blitt talt ganske meget om konfliktsmennene i de blandede ekteskap. Og sikkert finnes slike. De torde forresten finnes i alle ekteskap, men hvordan i Herrens navn skal man uten å anvende tvangsforholdsregler hindre de svenske katolikker fra å opstille de betingelser de vil, før de inngår ekteskap med protestanter. Har den ikke-katolske kontrahenten ikke lyst til å gå med på den, så bør han la det være; ingen hindrer den protestantiske kirke fra å stille samme krav.

Når nu avisen «Arbetet» og hr. Hellberg drar til felts mot de svenske katolikker, så er det imidlertid fra et visst synspunkt konsekvent handlet. Vanskeligere er det å forstå de kristne prester som fulle av iver og entusiasme følger dem i angrepet. De konstituerer en etter antallet heldigvis ganske liten, men meget taleferdig del innen det svenske presteskap. Visselig kan man på deres retoriske prestasjoner merke at de har hentet hele sin kunnskap om den katolske kirke fra hr. Stridsbergs utgydelser i «Svenska Dagbladet», og det er vel årsaken til at de i sin forkynnelse ofte minner om sällig Abraham Angermanus. Men de burde ikke desto mindre en gang reflektere over at vi ikke lever i hans tid.

Hvordan er nettop nu den åndelige tilstand i Sverige? Jeg leste ganske nylig et par sider i en forøvrig beundringsverdig bok, England, av Richard Lindstrøm. Han taler der på et sted om engelskmennenes kjærlighet til hunder, og om de mulige forklaringer på dette fenomen. Han skriver: «England er jo et meget kristent land. Denne hundekultur er sikkert et utslag av den åndelige fattigdom, hvis representanter ifølge bergprekenen hører himmeriket til. Jeg har lenge hatt mistanke om at det måtte finnes en slags forbindelse mellom den umåtelige kristendom og de umåtelige mengder hunde-ekskremitter. Der har vi kanskje denne forbindelse».

Nu er det å merke at det sikkerlig ikke i moderne svensk socialdemokrati finnes en eneste som burde ha gitt bevis på så stor forståelse for åndelige og personlige verdier som nettop Richard Lindstrøm. Og slik er hans stilling til kristendommen. Han representerer det kulturelle høire innen partiet — man kan da regne ut hvad de øvrige tenker i emnet.

Dette syn på kristendommen torde vel omfattes av henimot halvparten av vårt lands innbyggere. Av de resterende er vel igjen omtrent halvparten agnostikere, omenn av en mere pietetsfull art. Men de tilhører alle formelt den svenske statskirke, og av de katolikkende prester kalles de evangeliske kristne.

For den som nu i likhet med forfatteren av disse spalter mener at vårt folks stadig mere fullstendige avkristning ikke nettop er nogen gledelig ting, finnes der neppe noget mere beklemmende og sørgelig enn disse kristne presters raseriutbrudd mot sine medkristne. På religionsløshetens, på religionsforhånelsens utbredelse

ofrer de ikke en tanke, men våre fåtallige svenske katolikker er dem en torn i øiet. I anledning av den nylig stedfunne diskusjon om de katoliserende tendenser innen kirken, hyldet komminister Wollmer professor Segerstedt som en menings- og forbundsfelle i kampen mot den s. k. katolske fare. Om Hinke Bergegren skrev nogen uartigheter mot Paven, vilde de straks hylde ham som en god lutheran, en sann evangelisk kristen. Og nu drømmer de allerede om forbud mot katolsk religionsutøvelse.

Det ser ut som en farse, men tilslutt er det ikke bare lystig. For om nogen skulde skade den allerede hårdt betrenge svenske statskirke, så var det om en opfatning slik som avisen «Arbetet»s skulde finne gjenklang innen den. At man i radikale kretser drømmer om et svensk motstykke til den russiske kulturpolitikk, det er intet nytt og intet merkverdig. Men om kristendoms-hatet tilfeldigvis retter sig mot katolikkene og ikke mot protestantene, burde det ikke derfor fra kirkelig hold prises som utslag av evangelisk ånd.

Derimot kan man godt forstå at det endog for alvorlige medlemmer av den svenske statskirke vil føles som en urettferdighet at barn i såkalte blandede ekteskap opdras til katolikker. Man kan ikke tvinge katolikkene til å forandre sin kanoniske rett. Derimot kunde jo den svenske statskirke komme med et tilsvarende påbud. Følgen blev den: at de angjeldende før ekteskapet fikk enes om hvilken religion de skulde bekjenne sig til, og at man blev forskånet for denne motbydelige optreden.

Knud Hagberg.

Til avveksling.

1) Vi er sikre på at alle abonnenter vil vise både bladets administrasjon og redaksjon en liten tjeneste, en tjeneste som koster svært liten anstrengelse. Denne tjeneste består i følgende: at enhver abonnent spør sig selv i en stille stund om han har betalt abonnementet på «St. Olav» for 1930. Ifølge bøkene må svaret for mange dessverre være negativt. De fleste *kan* og *vil* betale («ånden er villig») men de utsetter betalingen, og så blir det litt etter litt glemt («kjødet er skrøpelig»). Utsett ikke lengere, send oss snarest mulig det skyldige beløp ved postanvisning og forson Dem på den måte med «St. Olav». *Også kontingenten for 1931 bes snarest mulig innsendt, enten helt eller kvartalsvis.*

2) En hjertelig takk til alle abonnenter som regelmessig og spontant betaler abonnementsbeløpet. De gjør det derved meget lettere for administrasjonen. Punktlighet er en av de store sociale dyder.

3) Manuskriptene må være undertegnet av innsenderens fulle navn, selv om innsenderen vil forbli anonym, ellers inntas de ikke, og de skal sendes til bladets redaksjon.

VARIA.

Oslo.

Kronprinsesse Astrid av Belgien overvar i søndags fromessen i St. Olavs kirke. Hun var inkognito, kun ledsaget av en hoffdame.

Citta del Vaticano.

Fra pålidelig kilde (Vatikaniske kretser) meddeler man at Paven skal holde en radio-tale påskelørdag. —

I anledning av St. Antonius' 700-årsfest har Paven i en apostolisk skrivelse til Biskopen av Padua uttrykt sitt ønske om og sin glede over at festligheten skal feires både i Padua, hvor Antonius i 1231 døde, og i Lissabon, helgenens fødeby. Videre skriver Paven om Antonius' betydning som apostel og undergjører og oppstiller hans dyder, især hans renhet og ydmyghet, hans apostoliske iver som mønster for Paduas innbyggere, for ungdommen som arbeider for de katolske aksjon og for misjonærene.

I samme by (Padua) skal i år, i september, holdes den italienske sosiale uke og det nasjonale Eukaristiske kongress.

Italia.

Fra Pisa meldes at kardinal *Massi*, erkebiskop av Pisa, er avgått ved døden, 73 år gammel. Kardinalen var en av de førende personligheter i forsoningen mellom Vatikanet og Quirinalet. Som astronom var han meget høyt ansett i den videnskapelige verden.

Lithauen.

På en note fra den lithauiske regjering hvori den pavelige nuntius blev tilbakekaldt, har Vatikanet svart at regjeringens optreden mot den katolske aksjon er i strid med konkordatet. For å komme til en mulig løsning av situasjonen, er Lithauens gesant ved Vatikanet, *Schauly* reist til Kowno. Foreløbig vil den lithauiske regjering ved Vatikanet være representert av en til chef utnevnt *emploie* i utenriksministeriet. Som man vet befinner den pavelige nuntius, *Mgr. Bartoloni* sig allerede for lenge siden i Rom.

De store meningsforskjeller om „kulturkampens“ fortsettelse har gitt anledning til fire ministres avskjed. Så ønsket f. e. innenriksministeren *Avaricius* å mildne striden da han ikke lenger kunne påta sig ansvaret for en fortsatt forfølgelse. Nasjonalistene vil, for enhver pris fortsette kampen mot katolikkene.

Østerrike.

— Der er tale om et konkordat mellom Vatikanet og Østerrike. —

— Wienuniversitetets senat har utnevnt Dr. I. Seipel til juridisk æresdoktor. Dr. Seipel er forfatteren av flere videnskapelige verker som er kjent langt utenfor Østerrikes grenser. I 1907 var han blitt utnevnt til professor ved det teologiske fakultet ved universitetet i Wien. Den lærde prest viste sig også som en statsmann av ualmindelige talenter, og fem ganger og i de vanskeligste perioder var han den østerrikske regjerings fører. Ved sitt arbeide i Genf i 1922 reddet han sitt fedreland fra økonomisk undergang og la han grunnlaget for Østerriks finansielle gjenreisning. Universitetet i Wien („Alma Mater Rudolfina“) har ved denne utmerkelse villet ære Dr. Seipel både som videnskapsmann og statsmann.

— Ifølge et referat av årsberetningen for frimureriet er der i Østerrike for øieblikket ca. 120,000 konfesjonsløse, deriblandt 10,000 barn i Wien som istedenfor religionsundervisning får „Lebenskundeunterricht“, (livskunnskapsundervisning). Ifølge referatet skulde 10,000 ha meldt sig ut av kirken i løpet av 1930. Referatet skulde også ha meddelt at mange av dem som i de siste år har meldt sig ut, vender tilbake igjen efter å ha erfart sosialismens og konfesjonsløshetens „velsignelser“.

Meksiko.

I katedralen i Japala, den gamle hovedstad i staten Veracruz, eksploderte under den hl. Messe to bomber, som man antar er blitt lagt der av to kvinnelige kommunistagenter. I kirken var mange barn som for første gang skulde motta den hellige kommunion. Mange personer blev såret. De læger som befant sig i kirken, bragte den første hjelp. Presten fortsatte sin preken for på den måte å forebygge en større panikk. Mange personer blev trampet ned av mengden som styrtet til dørene.

Senere meddelelser beretter at bombene eksploderte med et kvarters mellemrum. Efter det første smell lyktes det presten som holdt messen, ved sine beroligende ord å forhindre panikk, men det annet smell forårsakte en trengsel som voldte flere alvorlige ulykker. Lykkeligvis ventet de 200 barn som skulde gå til den første kommunion, enda utenfor kirken. Ingen kom til skade. Bombene var lagt i nærheten av alteret, ved siden av hovedinngangen. Rent „tilfeldigvis“ blev denne morgen messen holdt i katedralens indre, langt borte fra døren. Man leter efter attentatets forøvere, et helt korps frivillige er blitt dannet til dette mål.